

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 500/2015-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. januára 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza o sťažnosti [REDACTED], [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Igorom Klamárom, Družstevná 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 47/2000, za účasti Okresného súdu Galanta, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných preťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 47/2000 porušené boli.

2. [REDACTED] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Galanta p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Galanta je p o v i n n ý uhradiť [REDACTED] trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet advokáta JUDr. Igora Klamára, Družstevná 5, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. júla 2015 doručená s'ťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 47/2000 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľ je žalobcom v súdnom konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 11 Cb 47/2000, v ktorom sa proti [REDACTED] (ďalej len „žalovaný“) domáha zaplataenia sumy 29 456,85 € s príslušenstvom.

Z dôvodu, že s'ťažovateľ zastáva názor, že v napadnutom konaní postupom okresného súdu došlo v dôsledku jeho neefektívnej činnosti k porušeniu ním označených práv, podal ústavnému súdu s'ťažnosť, ktorú v súvislosti s namietaným porušením označených práv po chronologickej rekapitulácii procesných úkonov okresného súdu vykonaných v napadnutom konaní odôvodňuje takto:

„Predmetné konanie začalo 12. 7. 2000 a stále prebieha. Jeho dĺžka ku dnešnému dňu dosiahla takmer pätnásť rokov. Podľa nášho názoru nejde o vec skutkovo, právne alebo procesné zložitú. Žaloba o zaplatenie 29.456,85 EUR s prísl. doručená súdu bola podložená všetkými potrebnými dokladmi. Navrhovateľ ako účastník konania vždy reagoval na výzvy súdu alebo žiadosti znalca riadne a včas a nie je si vedomý, že by k dĺžke konania prispel svojím konaním.

V snahe domôcť sa meritórneho rozhodnutia okresného súdu vo veci sme v danom prípade využili ustanovenie § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení a písomne sme upozornili predsedu okresného súdu na prieťahy v súdnom konaní, avšak aj po ubezpečení podpredsedom Okresného súdu Galanta, že vec bude možné meritórne rozhodnúť na najbližšom pojednávaní, konanie v predmetnej veci stále pokračuje.

Podľa nášho názoru v danej veci spôsobil prieťahy súd. Prvé pojednávanie v predmetnej veci nariadil po viac ako desiatich mesiacoch od podania návrhu.

Okresný súd prvý krát rozhodol vo veci rozsudkom zo dňa 15. 4. 2004. Na základe odvolania navrhovateľa Krajský súd v Trnave uznesením zo dňa 31. 1. 2005 rozsudok Okresného súdu zrušil. Ďalšie pojednávanie vo veci bolo vytýčené až po mojej písomnej žiadosti na deň 28. 2. 2006. Pojednávanie vytýčené na tento deň, ako aj ďalšie pojednávanie, vytýčené na deň 13. 4. 2006 sa nekonali z dôvodov na strane odporcu. Ďalšie pojednávanie vo veci sa konalo až 1. 6. 2006, t. j. takmer jeden a pol roka od vydania rozhodnutia Krajského súdu v Trnave. Pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu vypracovania doplnku k znaleckému posudku. Dňa 8. 8. 2006 vydal Okresný súd Galanta uznesenie, ktorým uložil znalcovi [REDAKOVANÉ] vypracovať dodatok k znaleckému posudku č. 038/2003 z 3. 3. 2003. Následne boli vydané ďalšie uznesenia, ktoré popisujem v časti A návrhu, ktorými boli ustanovení ďalší znalci na vypracovanie dodatku predmetného znaleckého posudku. Až dňa 15. 4. 2013 bol súdu doručený znalecký posudok č. 50/2013, ktorý vypracoval znalec [REDAKOVANÉ].

Máme za to, že aj v tomto prípade možno prieťahy v konaní pričítať okresnému súdu, pretože znalci nerešpektovali určené lehoty na vypracovanie dodatku k znaleckému posudku a súd vo vzťahu ku znalcom nekonal adekvátne rýchlo. Následkom týchto skutočností bol

znalecký posudok bol vypracovaný až po takmer siedmich rokoch od vydania nariadenia na jeho vypracovanie.

Od tejto doby sa uskutočnili dve pojednávania vo veci, naposledy dňa 6. 4. 2014.

Konanie prebieha do dnešného dňa s tým, že ďalší termín pojednávania doteraz vytýčený nebol.“

Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo [redacted], upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb/47/2000 porušené boli.

2. Okresnému súdu Galanta prikazuje, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov.

3. [redacted] priznáva finančné zadosťučinenie 7.700,- Eur..., ktoré je Okresný súd Galanta povinný vyplatiť [redacted] do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [redacted] priznáva náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 491,46 Eur, ktoré je Okresný súd Galanta povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. Igora Klamára... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí a uznesením č. k. II. ÚS 500/2015-11 z 20. augusta 2015 ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

Následne ústavný súd spolu s prípisom č. k. II. ÚS 500/2015-16 z 5. októbra 2015 doručil predsedovi okresného súdu uznesenie č. k. II. ÚS 500/2015-11 z 20. augusta 2015, ktorým prijal na ďalšie konanie sťažnosť sťažovateľa, a vyzval ho, aby sa k sťažnosti písomne vyjadril a zároveň oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda okresného súdu na výzvu ústavného súdu vo svojom vyjadrení č. Spr 721/2015 z 23. októbra 2015 (doručenom ústavnému súdu 30. októbra 2015) v podstatnej časti uvádza:

„Je možné súhlasiť so sťažovateľom, že predmetné súdne konanie trvá neprimerane dlho. Dĺžka tohto súdneho konania však je poznačená viacerými skutočnosťami. V prvom rade tým, že počas celého súdneho konania z rôznych dôvodov... sa vystriedali v súdení predmetného prípadu 4 zákonní sudcovia.... Nie je možné však súhlasiť s názorom sťažovateľa, že ide o vec jednoduchú po právnej a skutkovej stránke, pretože nevyhnutným predpokladom na kvalifikované rozhodnutie vo veci je riadne a kvalitné vykonanie znaleckého dokazovania. V súdenom prípade doteraz bolo určených už 5 znalcov... Spisový materiál bez príloh má približne 900 listov doposiaľ. Dĺžka konania je zapríčinená i legálnymi prietahmi zo strany účastníkov konania najmä zo strany odporcu a jeho právneho zástupcu, tým že sa ospravedlňujú z nariadeného súdneho pojednávania (pojednávanie nariadené na 28. február 2006, 13. apríl 2006, 6. august 2013 a 18. december 2015, pozn.) z rôznych dôvodov...

Dňa 01.06.2006 súd nariadil vo veci znalecké dokazovanie za znalca bol určený [REDAKOVANÉ]. Po právoplatnosti uznesenia a zložení preddavku na znalecké dokazovanie spis bol zaslaný znalcovi [REDAKOVANÉ] dňa 12.10.2006. Keďže znalec v súdom určenej lehote nepodal znalecký posudok, súd urgoval znalca na podanie znaleckého posudku. V následnom období so znalcom nebolo možné sa spojiť, pretože súdne zásielky zasielané poštou znalec nepreberal a zásielky mu nebolo možné doručiť ani prostredníctvom OO PZ v [REDAKOVANÉ], až napokon urgencia o podanie posudku a vrátenie súdneho spisu sa podarilo doručiť znalcovi až za pomoci policajného orgánu 06.09.2007, keďže napriek tejto výzve znalec nepodal posudok a nevrátil spis, súd mu dňa 29.10.2007 uložil poriadkovú pokutu 25.000,- Sk. Toto uznesenie znalcovi sa nepodarilo doručiť ani poštou ani prostredníctvom policajného orgánu, hoci súd sa o to sústavne pokúšal až napokon predmetné uznesenie bolo doručené znalcovi 29.04.2008. Medzičasom súd sa obrátil s požiadavkou vykonanie dohľadu nad činnosťou OOPZ [REDAKOVANÉ] pri doručovaní zásielok adresátovi na Krajské riaditeľstvo policajného zboru v [REDAKOVANÉ]. Dňa 02.06.2008 Krajské riaditeľstvo policajného zboru v [REDAKOVANÉ] súdu oznámilo, že prešetřilo žiadosť

o vykonanie dohľadu a nezistilo pochybenie zo strany OOPZ v [REDAKOVANÉ] pri doručovaní zásielky, pretože v čase kedy tieto zásielky mali byť adresátovi doručené, adresát sa v mieste bydliska nezdržoval a preto zásielky boli vrátené. Napokon spis tunajšieho súdu znalec [REDAKOVANÉ] súdu dňa 21.05.2008 vrátil bez vypracovania znaleckého posudku. Súd vo veci určil nového znalca na vypracovanie znaleckého posudku [REDAKOVANÉ] uznesením zo dňa 09.07.2008. Dňa 25.09.2008 určený znalec požiadal súd o vylúčenie zo znaleckého dokazovania z dôvodu zaujatosti vo veci. Na základe toho súd dňa 05.11.2008 oslovil ďalšieho znalca [REDAKOVANÉ], či má možnosť vo veci vypracovať znalecký posudok. Dňa 06.11.2008 tento znalec súdu oznámil, že vzhľadom na jeho pracovné vyťaženie v súdom určenej lehote by nebol schopný vypracovať znalecký posudok. Súd preto 07.10.2008 vydal uznesenie o ustanovení znalca [REDAKOVANÉ], ktorému uložil podať znalecký posudok v lehote do 90 dní. Uznesenie nadobudlo právoplatnosť 22. 12. 2008 a spis znalcovi bol doručený 23. 01. 2009. Keďže znalec v súdom určenej lehote nepodal znalecký posudok, súd ho urgoval dňa 22. 05. 2009 avšak súdnu zásielku znalec neprevzal, napokon urgencia bola doručená poštou čo bolo zistené na základe reklamačného konania vykonané na pošte. Keďže znalec ani takto nedoručil súdu znalecký posudok, ani súdny spis nevrátil, súd mu dňa 17.08.2009 uložil poriadkovú pokutu 300,- Eur. Toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť až 06.10.2009. Keďže znalec napriek tomu nepodal znalecký posudok ani spis nevrátil, súd ho urgoval cez poštu avšak súdne zásielky sa s pošty vracali späť ako nedoručené. Vo veci konajúci sudca dňa 18. 12. 2009 sa dotazom obrátil na Ministerstvo spravodlivosti SR ohľadom riešenia nedostatkov zistených pri výkone znaleckej činnosti znalcom [REDAKOVANÉ]. Dňa 01. 04. 2010 MSSR súdu oznámilo začatie správneho konania voči znalcovi, následne súd vymáhal uloženie pokuty od znalca. Ministerstvo spravodlivosti SR súdu, podaním zo dňa 12. 07. 2010 oznámilo, že vydalo rozhodnutie, ktorým uložilo [REDAKOVANÉ] za správny delikt sankciu vyčiarknutie zo zoznamu znalcov, ktoré rozhodnutie však nenadobudlo právoplatnosť. Dňa 06. 08. 2010 písomne sa ozval súdu znalec [REDAKOVANÉ], ktorý požiadal súd o vydanie zmeny uznesenia o nariadení znaleckého dokazovania čomu súd uznesením zo dňa 11.10.2010 vyhovel. Predmetné uznesenie však znalec ktoré bolo uložené na pošte nevyzdvihol, až následné uznesenie vydvihol dňa 05.02.2011. Dňa 27.04.2011 sa MSSR dotazovalo súdu či znalec [REDAKOVANÉ] vypracoval znalecký posudok. Keďže znalec posudok nepodal, súd ho dňa

10.05.2011 urgoval podať znalecký posudok a vrátiť spis. Znalec súdne zásielky zasielané poštou nepreberal, preto súd dňa 14.06.2011 doručil výzvu znalcovi prostredníctvom OOPZ SR v [REDACTED]. Na to znalec [REDACTED] súdu vrátil spis bez vypracovania znaleckého posudku a zároveň požiadal dňa 01.08.2011 o predĺženie lehoty na podanie znaleckého posudku vzhľadom na náročnosť veci do 30.11.2011. Súd súhlasil s predĺžením lehoty avšak len do 30.09.2011 a spis 09.08.2011 vrátil späť znalcovi. Keďže ani v tejto predĺženej lehote znalec znalecký posudok nepodal, súd mu dňa 16.11.2011 uložil poriadkovú pokutu 500,- Eur. Ani toto uznesenie sa nepodarilo doručiť znalcovi prostredníctvom pošty, preto súd dňa 10.01.2012 požiadal OOPZ SR v [REDACTED] o doručenie súdnej zásielky znalcovi. Po doručení uznesenia o uložení poriadkovej pokuty v zákonnej lehote dňa 23.02.2012 znalec podal voči uzneseniu odvolanie. Súd 27.02.2012 opätovne urgoval znalca, ale už o vrátenie spisu a keďže cez poštu sa nepodarilo doručiť znalcovi urgenciu súd doručoval dňa 28.03.2012 prostredníctvom OOPZ SR v [REDACTED]. Keďže ani túto výzvu znalec nerešpektoval, súd mu uložil dňa 03.08.2013 ďalšiu poriadkovú pokutu vo výške 820,- Eur. Ani po tomto však znalec súdu nevrátil spis, preto súd mu uložil ďalšiu poriadkovú pokutu dňa 18.09.2012 vo výške 1.640,- Eur. Následne po opätovnom nerešpektovaní výzvy súdu, sudca požiadal Obvodné oddelenie policajného zboru v [REDACTED] o asistenciu pri odňatí spisu od znalca, ktorý napokon sám sudca dňa 04.12.2012 za asistencie príslušníkov policajného zboru [REDACTED] [REDACTED] odňal... Medzičasom už súd vydal uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania ďalším znalcom, [REDACTED] dňa 08.10.2012 a spis okamžite po odobratí od znalca [REDACTED] dňa 04.12.2012 zaslal znalcovi [REDACTED] [REDACTED]. Dňa 07.12.2012 súdu bolo doručené oznámenie Ministerstvom spravodlivosti SR o tom, že [REDACTED] bol vyčiarknutý zo zoznamu znalcov. Keďže znalec [REDACTED] v súdom určenej lehote nepodal znalecký posudok, súd ho urgoval dňa 06.03.2013. Dňa 27.03.2013 požiadal znalec súd o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku, ktorý napokon znalec dňa 15.04.2013 súdu podal a zároveň vrátil súdu spis. Sudca dňa 22.04.2013 vo veci vytýčil termín pojednávania na deň 06.08.2013...

Dňa 06.05.2014 vo veci bolo meritórne pojednávanie, ktoré bolo odročené na deň 16.09.2014 za účelom vylúču znalca [REDACTED]. Medzičasom odporca dňa 11.06.2014 požiadal súd o doplnenie znaleckého posudku znalcom [REDACTED]

s poukazom na predložené nové dôkazy. Túto svoju žiadosť písomne podaním doručeným súdu 18.07.2014 doplnil. Súd na základe toho dňa 08.08.2014 vydal uznesenie o nariadení doplnenia znaleckého dokazovania v uznesení v naznačenom smere a následne zrušil určený termín pojednávania na 16.09.2014. Znalec mal doplniť znalecký posudok v lehote 40 dní, ktorú lehotu znalec nedodrжал a 07.01.2015 požiadal o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku. Následne dňa 12.01.2015 odporca požiadal súd o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, ktorú žiadosť súd uznesením zo dňa 13.01.2015 zamietol. Znalcovi súd predĺži lehotu na podanie doplňujúceho posudku. Odporca dňa 04.02.2015 podal odvolanie proti uzneseniu o nepriznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov. Súd prípisom zo dňa 06.02.2015 oznámil znalcovi, že nevyhovuje mu v jeho žiadosti pribrať si konzultanta. Spis z dôvodu odvolania odporcu voči uzneseniu dňa 12.02.2015 predložil Krajskému súdu v Trnave. Odvolací súd napadnuté uznesenie súdom I. stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V tomto uznesení odvolací súd nariadil súdu I. stupňa doplniť dokazovanie pri skúmaní pomerov odporcu pre účely oslobodenia od platenia od súdnych poplatkov, najmä vo vzťahu k preukazovanému zrušenému BSM odporcu, a opätovne rozhodnúť o žiadosti odporcu, ktorý sa týkal uloženej povinnosti zložiť preddavok na znalecké dokazovanie. Spis boi vrátený súdu I. stupňa 29.04.2015. Znalec [REDACTED] však medzičasom dňa 08.04.2015 podal znalecký posudok, ktorý následne súd doručil právny zástupcom účastníkov konania na vyjadrenie, uznesením zo dňa 06.05.2015 priznal znalečné znalcovi [REDACTED]. Dňa 19.06.2015 súd vydal uznesenie o oslobodení odporcu od platenia súdnych poplatkov a následne uznesenie o znalečnom bolo predložené do učtarne tunajšieho súdu za účelom vyplatenia znalečného pre znalca. Sudca v období mesiacov august, september 2015 si čerpal riadnu dovolenku a následne bol PN. Dňa 17.10.2015 sudca určil termín pojednávania vo veci na 18.12.2015.

Záverom by som chcel poznamenať, že v dôsledku nedostatočného personálneho obsadenia súdu sudcami nie je možné plynulé, bezprietáhovo vybavovať pridelené veci sudcami tunajšieho súdu. “

Prípisom č. k. II. ÚS 500/2015-16 z 5. októbra 2015 ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby oznámil, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie okresného súdu č. Spr 721/2015 z 23. októbra 2015 na vedomie a prípadné

zaujatie stanoviska. Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 19. novembra 2015 uvádza, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, pričom k vecnej stránke označeného vyjadrenia okresného súdu okrem iného konštatuje, že „*všetky priedahy boli spôsobené konaním, resp. nekonaním súdu (zmeny zákonného sudcu), nekonaním ustanovených znalcov a niektoré termíny pojednávani boli menené z dôvodu ospravedlnenia sa odporcu, resp. jeho právneho zástupcu*“.

Nad rámec svojich predchádzajúcich tvrdení sťažovateľ poukázal aj na právne závery vyplývajúce z rozhodovacej činnosti ústavného súdu napr. sp. zn. II. ÚS 311/06, podľa ktorých nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priedahy v súdnom konaní.

Sťažovateľ zároveň v predmetnom podaní skorigoval rozsah a sumu požadovanej úhrady pôvodne uplatnených úkonov právnej služby a žiada, aby mu bola priznaná úhrada „... *za 3 úkony právnej služby... (prevzatie veci a prvá porada s klientom, vypracovanie sťažnosti, vyjadrenie k stanovisku OS Galanta) 3 x paušál... [s]polu 444,66 Eur*“.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedu okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich argumentáciou dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv podľa označeného článku ústavy a dohovoru. Poukazujúc na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou v sťažnosti namietaného porušenia označených práv, ústavný súd nepovažuje verejné pojednávanie ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností

potrebných na meritórne rozhodnutie veci (m. m. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03), a preto ďalej konal bez nariadenia ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k označeným právam v zásade identické.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6

ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

Ústavný súd vychádzal pri rozhodovaní z vyjadrení a listín predložených účastníkmi konania, na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu sp. zn. 11 Cb 47/2011, ako aj z podkladov (prehľadov úkonov okresného súdu v konaní sp. zn. 11 Cb 47/2011), ktoré mal k dispozícii v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 189/2011, v ktorom rozhodoval o sťažnosti odporcu, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom pod sp. zn. 11 Cb 47/2011.

1. Predmetom napadnutého konania, v ktorom sťažovateľ namieta zbytočné prieťahy, je rozhodovanie o jeho návrhu na zaplatenie sumy 29 456,85 € s príslušenstvom z titulu odstúpenia od zmluvy o dielo, pričom obdobné spory tvoria bežnú agendu všeobecných súdov, ktoré vykonávajú súdnictvo v obchodnoprávných veciach. V súvislosti s posudzovaním faktickej zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že pre rozhodnutie v merite veci je potrebné zistiť skutkové otázky, ktoré vyžadujú odborné znalosti, a tým aj vykonanie znaleckého dokazovania, čo bezpochyby zvyšuje stupeň skutkovej náročnosti veci. Stupeň skutkovej zložitosti veci zvyšuje aj rozsah spisového materiálu, ktorý činí približne 900 listov. Napriek už uvedenému tieto skutočnosti nie sú v okolnostiach danej veci spôsobilé vysvetliť celkovú dĺžku napadnutého konania, avšak možno ich zohľadniť pri určení sumy primeraného zadost'učinenia.

2. Ústavný súd pri hodnotení ďalšieho kritéria, a to správania sťažovateľa ako účastníka napadnutého konania, nezistil také skutočnosti, ktoré by významne ovplyvnili jeho doterajšiu dĺžku a mali byť zohľadnené na jeho ťarchu. Sťažovateľ sa zúčastňoval pojednávaní a na výzvy okresného súdu reagoval primerane. Správanie sťažovateľa

v napadnutom konaní takto nemožno hodnotiť ako faktor, ktorý prispel k celkovej dĺžke konania.

Pri hodnotení tohto kritéria ústavný súd prihliadol na aktívny prístup sťažovateľa, ktorý v priebehu napadnutého konania postupom podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“) namietal existenciu zbytočných prietahov v preskúmanom konaní. Sťažovateľ tak, využívajúc aj iné prostriedky spôsobilé aspoň čiastočne minimalizovať zbytočné prietahy v postupe okresného súdu, mal snahu aj takto ovplyvniť činnosť okresného súdu, a tým skrátiť celkovú dĺžku napadnutého konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní (ako aj neprimeraná dĺžka konania) môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08). Rovnako tak môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj nesprávna činnosť štátneho orgánu (m. m. II. ÚS 33/99).

Z predloženého spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že ústavný súd už svojím nálezom č. k. I. ÚS 189/2011-35 zo 14. septembra 2011 (ďalej aj „nález zo 14. septembra 2011“) rozhodol o porušení základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru žalovaného v napadnutom konaní.

Ústavný súd sa stotožnil s hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré je obsahom nálezu zo 14. septembra 2011 a v posudzovaní postupu okresného súdu pokračoval až od právoplatnosti nálezu zo 14. septembra 2011.

Z obsahu sťažnosti a z vyjadrení účastníkov konania ústavný súd zistil, že konanie na okresnom súde je ako celok poznačené neefektívnosťou a nesústredenosťou. Za súčasť

nesústredenej činnosti okresného súdu považuje ústavný súd aj jeho postup pri zabezpečovaní znaleckého dokazovania aj po právoplatnosti nálezú ústavného súdu.

Na vrub neefektívnosti v postupe okresného súdu pri zabezpečovaní znaleckého dokazovania možno okresnému súdu pripísať jeho postup vo vzťahu k ustanoveným znalcom, keď nekonal dostatočne rýchlo a dôsledne, pričom takto rozhodujúcou mierou prispel k prieťahom v napadnutom konaní.

Podľa judikatúry ústavného súdu všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzická osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zákon zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 Občianskeho súdneho poriadku), aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi (IV. ÚS 31/05). Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (III. ÚS 111/01, III. ÚS 56/02). V tomto prípade okresný súd toleroval nečinnosť ustanovených znalcov aj po uplynutí lehoty na podanie posudku, v primeranom čase nezisťoval dôvody ich nečinnosti, aby mohol prijať opatrenia potrebné na zabezpečenie podania znaleckého posudku (§ 127 ods. 3, § 53 OSP), prípadne včas ustanoviť iného znalca.

K spomaleniu priebehu napadnutého konania v posudzovanom období došlo z dôvodov na strane žalovaného, keď právna zástupkyňa odporcu z rôznych dôvodov ospravedlnila svoju, resp. odporcovu neúčast' na nariadených pojednávaniach a zároveň požiadala o odročenie pojednávanií nariadených na 6. august 2013 a 18. december 2015, v dôsledku čoho okresný súd tieto pojednávania odročil. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že správanie účastníkov konania alebo tretích osôb nemožno samo osebe pričítať na ťarchu vec prerokúvajúceho súdu, avšak uvedené ho nezbačuje povinnosti zabezpečiť plynulé a včasné prerokovanie veci a dbať na to, aby prípadné prieťahy na strane týchto subjektov neviedli k porušeniu práv ostatných účastníkov konania. Postup okresného súdu ústavný súd vyhodnotil ako neefektívny.

Napokon ústavný súd konštatuje, že o neefektívnosti postupu okresného súdu svedčí predovšetkým samotná skutočnosť, že vec sťažovateľa nie je ani po viac ako 15 rokoch od začatia konania právoplatne skončená, čo je už samo osebe z ústavného hľadiska neakceptovateľné (napr. m. m. IV. ÚS 127/08, IV. ÚS 383/08, IV. ÚS 82/2010), bez ohľadu na hodnotenie miery, v akej okresný súd prispel k tomuto stavu.

Pokiaľ ide o obranu okresného súdu, že v napadnutom konaní došlo k opakovanej zmene zákonného sudcu, ich nedostatočného počtu a s tým súvisiacim množstvom pridelených vecí jednotlivým sudcom okresného súdu, ústavný súd túto argumentáciu nemohol akceptovať. Ústava v čl. 48 ods. 2, ale aj dohovor v čl. 6 ods. 1 zaväzuje predovšetkým všeobecné súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote. Skutočnosť, že okresný súd mal personálne problémy, ktoré nedokázal alebo nemohol riešiť, nemôže byť pripočítaná na ťarchu účastníka konania a nemá povahu okolností, ktoré by vylučovali zodpovednosť súdu, ktorý je vecne a miestne príslušný na rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil (pozri napr. I. ÚS 156/02). V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej už viackrát uviedol (napr. I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03, II. ÚS 153/06, III. ÚS 399/2011), že personálne problémy (dlhodobá práceneschopnosť sudcu, zmeny zákonných sudcov) a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02, III. ÚS 399/2011).

Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu (z hľadiska skutkovej a právnej náročnosti veci, správania sťažovateľa, postupu okresného súdu poznamenaného najmä jeho neefektívnou činnosťou, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu namietaného konania a jeho celkovú dĺžku) dospel k záveru, že v posudzovanom postupe okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v napadnutom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti

v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výrokovej časti tohto nálezu.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd neprikázal okresnému súdu postupovať v konaní sp. zn. 11 Cb 47/2000 bez zbytočných prietáhov vzhľadom na to, že táto povinnosť mu bola uložená už nálezom sp. zn. I. ÚS 189/2011 zo 14. septembra 2011 (bod 4 výrokovej časti tohto nálezu).

Sťažovateľ sa okrem vyslovenia porušenia označeného práva domáha aj priznania finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia.

Aj keď ústavný súd vyslovil porušenie sťažovateľom označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné zaoberať sa aj vecnou opodstatnenosťou návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde náhradou nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch za stav spôsobenej právnej neistoty, postupom orgánov verejnej moci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 7 700 €. Tento návrh odôvodňuje najmä s poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiacim stavom svojej právnej neistoty.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na okolnosti daného prípadu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadňoval predovšetkým celkovú dĺžku konania okresného súdu, prihliadol na charakter jeho neefektívnej činnosti v skúmanom období, na obdobie jeho nečinnosti, predmet sporu, skutkovú a právnu zložitosť veci, ako aj jej význam pre sťažovateľa a správanie sťažovateľa v posudzovanom období.

Vychádzajúc z komplexného posúdenia týchto skutočností, ústavný súd považoval v konkrétnych okolnostiach daného prípadu priznanie sumy 5 000 € sťažovateľovi

za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 2 výrokovej časti tohto nálezu.

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2014, ktorá bola 839 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2015. Úhradu priznal s'ťažovateľovi za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie s'ťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 139,83 € [1/6 výpočtového základu (§ 11 ods. 3 vyhlášky)], čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume po 8,39 € [1/100 výpočtového základu (§ 16 ods. 3 vyhlášky)] predstavuje sumu 296,44 € (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavný súd nepriznal odmenu za tretí úkon právnej služby, ktorým bolo stanovisko s'ťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu, pretože neobsahuje novú skutkovú alebo právnu argumentáciu relevantnú vo veci oproti tej, ktorú s'ťažovateľ uvádza vo svojej s'ťažnosti (bod 4 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľa [§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP (bod 3 výroku tohto nálezu)].

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. januára 2016